

การปฏิบัติพระกรรมฐาน

บรรยายโดย อาจารย์ชัชวาลย์ ชิงชัย*

การบรรยายครั้งที่ 34** ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก

จากนี้ไปขอให้ท่านทั้งหลายตั้งใจรับฟัง แนวทางคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ในสัปดาห์นี้จะบรรยายธรรมะเพื่อเป็นการบูชาพระคุณแม่ เพราะวันที่ 12 สิงหาคม ที่ใกล้จะมาถึงชาวไทยเราถือว่าเป็นวันแม่แห่งชาติ ดังนั้น ในวันนี้ จะบรรยายหัวข้อว่า “ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก”

แม่นั้นชื่อว่ามีพระคุณมากมายนานกาล เป็นการยากที่จะบอกว่าแม่นั้นมีความสำคัญอย่างไร จนวันที่เราไม่มีแม่นั้นแหละ เราจะรู้ว่าแม่นั้นมีความสำคัญกับเราขนาดไหน โบราณท่านกล่าวว่า “ขาดพ่อเหมือนถ่อหัก ขาดแม่เหมือนแพแตก” ท่านทั้งหลายคิดดูก็แล้วกัน พ่อเป็นเหมือนถ่อ เป็นกัปตันคอยค้ำคองป้องกันอันตราย แต่ถ้าถ่อหักแล้ว ผู้โดยสารลูกเรือที่อยู่บนแพก็ยังพอจะอยู่ได้ แต่ถ้าขาดแม่เหมือนแพแตก มันหมดทุกสิ่งทุกอย่างเลย เพราะฉะนั้น แม่จึงชื่อว่าเป็นผู้ยิ่งใหญ่ตลอดกาล

ในทางพระพุทธศาสนาไม่ได้แสดงไว้ว่า ระหว่างพ่อกับแม่ใครจะเป็นผู้มีพระคุณมากกว่ากัน แต่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า “แม่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำดียากอย่างยิ่ง” ถ้าเทียบระหว่างแม่กับพ่อ แม่ทำหน้าที่ที่ทำได้ยากกว่า หน้าที่นั้นคืออะไร ? ก็คือการอุ้มท้อง การคลอดบุตร เป็นเรื่องที่เหน็ดเหนื่อยและลำบากมาก โบราณกล่าวไว้ว่า พระอุ้มบาตรเหมือนผู้หญิงอุ้มท้อง นี่เป็นเรื่องที่สำคัญ ผู้ชายไม่เคยรู้หรือว่า การอุ้มท้องมันเหน็ดเหนื่อยแค่ไหน จนวันหนึ่งผู้ชายไปนุ่งผ้าถุง ไปโกนศรัษะ ไปบวชอยู่ในวัด ถึงจะรู้รสชาติของการอุ้มท้องของแม่ว่าเป็นอย่างไร บาตรเหล็ก 1 ลูก กับข้าวสวยที่ร้อน ๆ ไม่มีอะไรรองจากมือทั้งสอง วันนั้นแหละบรรดาพระภิกษุสามเณรทั้งหลาย ท่านจึงรู้ว่า “โอ้แม่ของเรานี้ช่างทำหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่เหลือเกิน”

* ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2579-5566-8 ต่อ 506 โทรสาร 0-2942-8719 อีเมลล์ fhumcwc@ku.ac.th

** จัดโดยคณะอนุกรรมการกิจการพิเศษ ศูนย์พุทธศาสนศึกษา มก. บรรยาย ณ พุทธเกษตร ม.เกษตรศาสตร์
เมื่อวันอังคารที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2544 (URL: <http://pirun.ku.ac.th/~fagissi>)

พระราชินีท่านทรงพระราชทานคำขวัญวันแม่ไว้ว่า “ไม่มีหน้าที่ของหญิงใด จะยิ่งใหญ่เกินกว่าหน้าที่ความเป็นแม่” เพราะฉะนั้น ในวันนี้จึงตั้งหัวข้อว่า “ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก” โลกเราอยู่รอดได้ก็ด้วยการให้ แล้วแม่นี้แหละเป็นผู้ที่ให้อย่างสูงสุด แม่ให้ลูกอาศัยอยู่ในท้อง 9 เดือน โดยไม่ปรียากบ่นถึงจะหนัก จะเหนื่อยขนาดไหน แม่ก็ไม่เคยบ่น เมื่อลูกอยู่ในท้องเป็นเวลา 9 เดือน แม่ทะนุถนอมยิ่งกว่าแก้วตาดวงใจ จะกิน จะทานอะไรเข้าไป แม่ก็คอยระมัดระวังทุกอย่าง

แต่สำหรับสาว ๆ ที่ยังไม่เคยมีสามี ยังไม่เคยมีลูก ก็คงไม่ทราบ ถ้าอยากจะทำแม่ลำบากอย่างไรวันนี้ให้ไปซื้อแตงโมมาลูกหนึ่ง แล้วก็ลองอุ้มดูซักชั่วโมงหนึ่ง คิดว่าไม่ถึงชั่วโมงแค่ 15 นาที ก็คงขำงถึงแล้วเพราะมันหนัก มันเหนื่อย แต่สำหรับแม่ทำเช่นนั้นไม่ได้ แม่ต้องทนเพราะเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ เป็นภาระสุดยอดแห่งความลำบาก เป็นงานแห่งการสร้างชาติ อุ้มท้องว่าหนักเหน็ดเหนื่อยแล้ว ตอนคลอดก็ยังลำบากเข้าไปใหญ่ โบราณกล่าวไว้ว่า “ทุกข์หนักของผู้ชายคือการออกศึกสงคราม ส่วนทุกข์หนักของผู้หญิงคือการคลอดลูก”

แม้วิทยาการทางการแพทย์จะเจริญก้าวหน้าขนาดไหน แต่ในปี ๆ หนึ่ง จะมีแม่ในโลกนี้คลอดลูกตายเป็นแสนๆ คน แม่ก็ต้องยอม ตอนเด็ก ๆ เคยดูหนังแม่นาคพระโขนง แสดงได้น่ากลัวมาก สมัยก่อนไม่เหมือนสมัยนี้ การคลอดลูกใช้หมอด่าแม่ มีผ้าผูกกับข้อเอาไว้ให้แม่นาคคอยดึงเวลาเจ็บปวด แม่นาคก็นอนคืนทรมานทรมาน แล้วลูกเจ้ากรรมมันก็ไม่ยอมเอาหัวออก มันจะทำออก ทีนี้ก็เป็นเรื่องยุ่ง จนแม่นาคต้องตายทั้งกลม ดูแล้วยังขงลูก จำภาพได้ติดตามแม่จะคูมานานตอนเป็นเด็ก

ด้วยเหตุนี้ แม่จึงลำบากมาก พอคลอดลูกออกมาแล้ว สิ่งทีแม่อยากรู้อันดับแรกก็คือว่า ลูกของแม่จะมีอายุครบถ้วนบริบูรณ์ 32 ประการ หรือไม่ ? จากนั้นถึงอยากจะรู้ว่าเป็นหญิงหรือเป็นชาย ท่านทั้งหลายเคยสังเกตไหมว่า เลือดที่อยู่ในตัวมนุษย์ ตามปกติมันจะเป็นสีแดง แต่ท่านทั้งหลายเคยทราบไหมว่าทำไมเลือดในอกแม่จึงกลายเป็นสีขาว โบราณท่านกล่าวไว้ว่า “ด้วยอำนาจความรักของแม่ที่มีต่อลูก เป็นความรักที่บริสุทธิ์ กว้างใหญ่สุดขอบฟ้า ลึกซึ้งมหาศาล เพราะฉะนั้น อำนาจความรักที่บริสุทธิ์ของแม่ จึงไปดลบันดาลให้เลือดในอกของแม่ซึ่งปกติมีสีแดง กลายเป็นสีขาว” แม่นี้จึงถนอมกลมเกลี้ยงเลี้ยงดูลูกด้วยเลือดในอกคือน้ำนมเลี้ยงดู อบรมจนลูกน้อยเจริญเติบโตใหญ่

มีคำถามว่า “เราสามารถทดแทนพระคุณพ่อแม่ได้หมดไหม” พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ยาก เหลือเกิน ถ้าท่านทั้งหลายเคยไปทำบุญที่วัด จะพบมีภาพอยู่ภาพหนึ่ง เป็นภาพเด็กผู้ชายแบกไม้คานอยู่บนบ่า แล้วมีกระบุงห้อยลงมา ผู้ที่นั่งอยู่ในกระบุงคือพ่อกระบุงหนึ่ง แม่อีกกระบุงหนึ่ง ภาพนี้ก็คือการจำลองคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ท่านตรัสไว้ว่า

“ถ้าบุตรคนใดตั้งใจปรารถนาที่จะทดแทนพระคุณพ่อแม่ เอาแม่ไว้บนบ่าข้างขวา เอาพ่อไว้บนบ่าข้างซ้าย แบกท่านไว้ตลอด 100 ปี ให้ท่านอายุจตุรศตวรรษ ปีสวาระรอดอยู่บนบ่า ประณินับดีท่านอยู่ตลอด 100 ปี ก็ไม่ได้ชื่อว่าสามารถทดแทนพระคุณพ่อแม่ได้หมดสิ้น เพราะว่าพระคุณพ่อแม่ยิ่งใหญ่ แต่ถ้าวัดคนใดพ่อแม่ไม่มีศรัทธาชักนำให้ท่านมีศรัทธาในทางพระพุทธศาสนา พ่อแม่ไม่มีศีลชักนำให้ท่านมีศีล ลูกคนนั้นชื่อว่าทดแทนพระคุณพ่อแม่ได้”

พระสารีบุตรเป็นตัวอย่างในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี เพราะท่านรอคอยเวลานี้มานานแสนนานที่จะได้เทศน์โปรดโยมแม่ของท่าน พระสารีบุตรท่านเป็นอัครสาวกฝ่ายขวา เป็นหมายเลข 1 มือขวาของพระพุทธเจ้าเป็นพระธรรมเสนาบดี เป็นอัครสาวกฝ่ายขวามีปัญญา สามารถเทศน์สั่งสอนคนทั้งหลายได้มาก แต่ท่านทั้งหลายเชื่อใหม่ว่า พระสารีบุตรเทศน์สอนแม่ไม่ได้ โยมแม่แค้นใจพระลูกชายเหลือเกินสาเหตุก็เพราะว่าตระกูลนี้เป็นตระกูลเศรษฐีมีทรัพย์สมบัติ 80 โกฏิ เดิมท่านชื่อว่า “อุปติสสะ” เป็นลูกชายคนโต แต่หนีไปบวช เท่านั้นยังไม่พอ ท่านยังพาน้องชาย น้องสาวไปบวชหมด เหลือน้องชายคนเล็กอยู่คนเดียว แม่ก็กลัวว่าลูกชายจะจับน้องไปบวชอีก จึงจับเรวตะแต่งงานตั้งแต่อายุ 7 ขวบ แต่ในที่สุดพระสารีบุตรก็มาพาไปบวชอีกจนได้

เพราะฉะนั้น โยมแม่จึงแค้นพระลูกชายเป็นอย่างมาก เพราะว่าตระกูลพราหมณ์ต้องแต่งงานมีครอบครัวแล้วจะต้องมีบุตรชายสืบสกุล ไม่ยั้งนั้นจะต้องตกนรก “ขุมปุตตะ” จะต้องมีเผ่าพันธุ์สืบเชื้อสาย แต่ลูกของตัวเองไปบวชกันหมด พระสารีบุตรนอกจากจะเป็นอัครสาวกฝ่ายขวา ท่านยังมีฐานะเป็นอุปัชฌาย์บวชให้พระราहुลโอรสของพระพุทธเจ้าอีกด้วย วันหนึ่งพระสารีบุตรท่านก็พาพระราहुลตอนนั้นเป็นสามเณรไปฉันอาหารที่บ้านโยมแม่ โยมแม่นั้นถึงจะไม่พอใจ แต่ก็ยังทำหน้าที่ของแม่ นำอาหารมาประเคน แต่ก็อดไม่ได้ที่จะว่ากระทบกระแทกเปรียบเปรยทุกอย่าง พอสามเณรราहुลกลับมาวัด พระพุทธเจ้าจึงรับสั่งถามว่า “เป็นยังงัยบ้าง ราहुล ไปฉันข้าวที่บ้านโยมย่า” สามเณรราहुลทูลตอบว่า “โยมย่าค่าจ้างเลย พระเจ้าข้า”

พระสารีบุตรท่านรอลงเวลาจะโปรดโยมแม่มานาน จนกระทั่งวันหนึ่ง ท่านตรวจดูอายุของท่านว่าหมดเวลาที่จะอยู่ในโลกนี้แล้ว ท่านจึงกลับไปบ้านที่นาลันทา กลับไปบ้านเก่าที่ท่านเคยเกิด โยมแม่ท่านก็แก่ชรามากแล้ว แต่พอเห็นหน้าพระลูกชายที่อาพาธหนัก หัวใจแม่ก็หวั่นไหวด้วยความสงสาร ลืมความหลังที่เคยโกรธลูกจนหมดสิ้น แม่นั้นแม่จะโกรธ เกลียดลูกขนาดไหน แต่ก็ไม่ได้โกรธเกลียดจริงหรอก

มีลูกคนหนึ่งจะเข้าไปในป่าแม่ก็ห้ามไม่ให้ไปด้วยความเป็นห่วง ห้ามเท่าไรก็ไม่เชื่อ ลูกก็จะไปทำเดี๋ยว แม่ก็เลยสาปแช่งว่า “เอ็งไปในป่า ขอให้ควายป่าขวิดเอาให้ใส่ไหลตายไปเลย ในมังคลัตถปิณี คัมภีร์กล่าวว่า พอเด็กคนนั้นเข้าไปในป่าก็เจอควายป่าเข้าจริง ๆ ควายป่านั้นเดินถือเข้ามาหา แม่ไม่รู้จะทำอย่างไร หันซ้ายหันขวาจวนตัว แกร่งตัดสินใจยกมือขึ้นพนมแล้วอธิษฐานว่า “ถ้าแม่ข้าพเจ้าพูดสิ่งใดด้วยปาก (สักแต่ว่าพูด) ขอให้ควายจงอย่าขวิด แต่ถ้าแม่พูดสิ่งใดด้วยจิต (คือตั้งใจจะให้ควายขวิดจริง ๆ) ขอให้ควายจงขวิดเราให้ตายไปเลย” พอเด็กอธิษฐานจบ ควายป่าที่กำลังเดินถือเข้ามา ก็หยุดชะงักเหมือนมีคนดึง แล้วก็เดินหนีไปอีกทาง

ในคัมภีร์กล่าวต่อไปว่า แม่แม่จะโกรธลูกไปบ้าง ค่าลูกบ้าง แต่ดวงใจของแม่ที่มีต่อลูกนั้น อ่อนโยนอยู่เสมอ แม่ไม่ต้องการให้โบไม้มั้สั๊กใบร่วงหล่นมาสู่ตัวลูก เพราะฉะนั้น พระสารีบุตรก็เหมือนกัน รอลงเวลาที่จะตอบแทนพระคุณของแม่ ก็ไม่รู้จะเอาเวลาไหน เพราะแม่โกรธตลอดเวลา จนกระทั่งรู้ตัวว่าใกล้จะนิพพาน จึงรีบกลับไปบ้าน โยมแม่พอเห็นพระลูกชายอาพาธหนัก ใจแม่ก็อ่อนด้วยความรัก ความสงสารลูก ปรมนิบัติดูแลลูกอย่างดี

พอปฐมยาม พลบค่ำ หกโมงเย็นถึงสี่ทุ่มพระสารีบุตรจำวัดอยู่ในห้อง แม่เห็นห้องลูกสว่างโพลง
ก็ตกใจ เพราะสมัยนั้นไม่มีไฟอย่างปัจจุบัน ไข้คบเพลิง ไข้ได้ มัชฌิมยาม สี่ทุ่มถึงตีสอง ภายในบ้านสว่าง
ไปหมดไม่เฉพาะภายในห้องพระลูกชายเท่านั้น พอยามสุดท้าย ตีสองถึงหกโมงเช้า ไฟสว่างยิ่งกว่ามัช
ฌิมยามเสียอีก สว่างเหมือนกลางวันเลย

พอรุ่งเช้าโยมแม่วัยชราที่เดินยักเยี้ยกยันมาถามพระลูกชายว่า “ลูกเอ๊ย เมื่อคืนแม่ตกใจแทบตาย
เกิดอะไรขึ้นในห้องลูก เมื่อตอนยามต้นทำไม ในห้องลูกจึงสว่างเหลือเกิน มันเกิดอะไรขึ้นหรือลูก” พระ
สารีบุตรก็บอกว่า “ไม่ได้เกิดอะไรขึ้นหรือโยมแม่ ท้าวจาคุมหาราช ทั้ง 4 รู้ว่าลูกป่วยเลยลงมาพยาบาลดู
แลลูกเท่านั้นแหละ ไฟที่แม่เห็นเป็นรัศมีกายของท้าวจาคุมหาราชทั้ง 4 ” เท่านั้นแหละโยมแม่ตกใจอ้าปาก
ค้างเลย รีบถามพระลูกชายว่า “นี่ลูกแม่ใหญ่กว่าท้าวจาคุมหาราช อีกหรือ” ท้าวจาคุมหาราชเป็นเทวดาผู้
เป็นเจ้าอยู่บนสวรรค์ชั้นที่ 1 พวกพราหมณ์เขานับถือเทพเจ้า พระสารีบุตรได้โอกาสท่านก็เลยบอกว่า
“โยมแม่ ท้าวจาคุมหาราชทั้ง 4 ถ้าเปรียบไปก็เหมือนลูกศิษย์วัดที่คอยรับใช้ลูกนั่นแหละ”

แล้วมัชฌิมยามละลูก ทำไมไฟยิ่งสว่างมากกว่าปฐมยาม “ไม่มีอะไรหรือโยมแม่ พระอินทร์ลง
มาปรนนิบัติลูก” เท่านั้นแหละ แม่แทบช็อก เพราะพระอินทร์คนเดียวเขาเคารพมาก เขาถือว่าเป็นเจ้า
แห่งสงคราม เป็นนักรบผู้ยิ่งใหญ่ จึงถามลูกว่า “ลูกแม่ใหญ่กว่าพระอินทร์อีกหรือ” พระสารีบุตรจึงตอบ
ว่า “พระอินทร์ถ้าจะเปรียบไปก็เหมือนสามเณรรับใช้ลูกนี่แหละโยมแม่” แม่นี่ฟังลูกเหลือเกิน แม่อุ้มท้อง
ลูกมา ลูกที่แม่คลอดมาด้วยความเหน็ดเหนื่อย ยากลำบาก ลูกแม่ที่เป็นมนุษย์แต่ยิ่งใหญ่กว่าท้าวจาคู
มหาราช ใหญ่กว่าพระอินทร์

“แล้วยามสุดท้ายละลูก ทำไมบ้านเราถึงได้สว่างโลงไปหมด เหมือนกลางวัน” “อ้อ...ไม่มีอะไร
หรือโยมแม่ ท้าวมหาพรหม ลงมาปรนนิบัติลูก” พอพระสารีบุตรตอบเท่านั้นแหละ หัวใจโยมแม่แทบ
วายด้วยความมหัศจรรย์ใจ เพราะคนเดียวพวกพราหมณ์เขาถือว่า พระพรหมสร้างโลก พระพรหมเป็นผู้
กำหนดโชค ดวงชะตา พรหมลิขิต พอลูกบอกว่าพระพรหมลงมาปรนนิบัติลูก แม่ก็ตกใจรีบถามว่า “นี่ลูก
แม่ใหญ่กว่าพระพรหมอีกหรือ” พระสารีบุตรจึงยิ้มแล้วตอบโยมแม่ว่า “ พระพรหมนี้จะว่าไปก็เหมือน
กับพระลูกศิษย์ที่คอยรับใช้ลูก”

เท่านั้นแหละดวงจิตแม่ที่เคยกระด้าง ดวงจิตแม่ที่คิดว่า แม่นี่ยิ่งใหญ่ แม่เป็นแม่นะ ลูกไม่มีสิทธิ์
สอน ความกระด้างทั้งหลายหายหมด จิตใจอ่อนโยน นุ่มนวล เคารพนับถือลูกเหลือเกิน พระสารีบุตรได้
โอกาสท่านก็เลยเทศน์สอนจนกระทั่งโยมแม่บรรลุเป็นพระโสดาบัน พอแม่บรรลุเป็นพระโสดาบันเท่า
นั้นแหละ แม่ก็ต่อว่าอีกว่า “ทำไมปล่อยแม่จนแก่จนเฒ่าจนจะเข้าโลงฟังจะมาเทศน์โปรดแม่ ทำไมไม่
เทศน์โปรดแม่ตั้งแต่ตอนแรก” ก็จะเทศน์ได้อย่างไร มาที่ไรแม่ก็นึกว่าเป็นลูก อยู่เสมอ มีเรื่องเล่าว่า พล
เอกชวลิต ยงใจยุทธ เวลาเจอหน้าแม่ก็ยังนอนหนุนตักแม่ ใช้คำแทนตัวว่า หนูแดงอย่างนั้น หนูแดง
อย่างนี้

หลวงพ่อบุญญานันทะ เป็นท่านเจ้าคุณ เป็นพระผู้ใหญ่ สมัยก่อนท่านไปลาโยมแม่ จะไปจำวัดที่
เชียงใหม่ โยมแม่ก็อดห่วงพระลูกชายไม่ได้ เตือนพระลูกชายว่า “ท่านปัญญาไปอยู่ทางเหนืออากาศมัน

หนาว เวลาจะจำวัด ห่มผ้าให้ดี เอาผ้าพันคอไว้ด้วยนะ ระวังจะเป็นหวัด” นี่คือดวงใจแม่ แม่รักลูก แม่หวังใยลูก ความรักของแม่จึงยิ่งใหญ่ แม่ไม่ได้หวังอะไรกับลูกมากมาย ขอมเหินเหินน้อยทำทุกอย่างเพื่อลูก แม่หวังอยู่เพียง 3 ประการเท่านั้น

ท่านทั้งหลายจำให้ดีก็แล้วกัน พ่อแม่มีหวังอยู่ที่ลูก 3 ประการ เราต้องเป็นให้ได้ 4 ประการ 3 หวังของพ่อแม่ก็คือ 1. เมื่อแก่เฒ่าหวังเจ้าเฝ้ารับใช้ 2. เมื่อเจ็บไข้หวังเจ้าเฝ้ารักษา 3. เมื่อยามพ่อแม่จะตายเป็นตายชีวา หวังลูกช่วยปิดตาเมื่อสิ้นใจ ลูกที่ดีจะต้องเป็นให้ได้ 4 ประการ เพื่อตอบแทนความหวัง 3 ประการของพ่อแม่ นั่นคือ 1. เป็นไม้เท้ายามพ่อแม่แก่ชรา 2. เป็นดวงตายามพ่อแม่แลไม่เห็น 3. เป็นพยาบาลหมอบเฝ้าทุกเช้าเย็น 4. เป็นแก้วสารพัดนึกสมจิตปอง เพื่อลูกแล้วแม่ทำได้ทุกอย่าง เราเป็นลูกก็ต้องตอบแทนให้เต็มที่เท่าที่เราทำได้

ลูกบางคนก็ขี้เหนียวจนเคยตัว นาน ๆ แม่อยากกินแอมป์เปิ้ลของแปลก ๆ ซักที ก็บอกแม่ว่า “แม่อย่าไปกินเลย มันแพง” พ่อแม่ตาย ก็ร้องไห้ไปปากคลองตลาดซื้อแอมป์เปิ้ล มาหลายกิโลกรัม เอามาตั้งที่หน้าโรงศพ เคาะ โลงแล้วบอกว่า “แม่ กินแอมป์เปิ้ลนะ” ไม่เคยเห็นศพลุกขึ้นมากินเลย มันไม่มีประโยชน์แล้ว เพราะฉะนั้น เวลาที่ท่านมีชีวิตอยู่พยายามเลี้ยงดูท่านให้ดี

ในวินัยของพระท่านบอกว่า พระภิกษุรูปใด ไปบิณฑบาตได้อาหารมา ตนเองยังไม่ฉันเอาไปให้ฆราวาสกินก่อน พระพุทธเจ้าปรับอาบัติเลย เพราะเป็นการทำให้ชาวบ้านเขาเสียอกเสียใจ เพราะชาวบ้านเขาตั้งใจถวายอาหารบำรุงพระพุทธศาสนาให้พระได้ขบฉัน แต่พระบิณฑบาตมาแล้วไม่ฉันเอาไปให้ชาวบ้านกินก่อนเป็นเป็นอาบัติทันที แต่สำหรับพระภิกษุรูปใดมีหน้าที่เลี้ยงดูพ่อแม่ที่แก่ชรา ท่านไม่ปรับอาบัตินะ บิณฑบาตมาแล้วเอาไปให้พ่อแม่กินก่อนนี่ดีเป็นลูกที่ประเสริฐ ลูกกตัญญู ลูกที่ดี

พระพุทธเจ้าระบุหน้าที่ของลูกไว้ว่า หน้าที่ของลูกที่ดีก็คือ เมื่อท่านเลี้ยงเรามาแล้วก็เลี้ยงท่านตอบแทน เมื่อไม่นานมานี้ได้มีโอกาสไปบ้านพักคนชราที่บางแค พบคนแก่นอนเต็มไปหมด เจ้าหน้าที่เล่าให้ฟัง บางคนมีลูกถึง 12 คน แต่ปรากฏว่าแม่ไปหาลูกแต่ละบ้าน ไม่มีใครรับเลี้ยงแม่เลย ไม่รู้เป็นอย่างไร ที่สุนัขพันธุ์ฝรั่งลูกเลี้ยงได้ แม่เลี้ยงลูก 12 คนได้ แต่ลูก 12 คนเลี้ยงแม่ไม่ได้ เจ้าหน้าที่เล่าให้ฟังว่า ตอนนี้อยู่คนเดียวเหยียดเลยที่คนแก่จะเข้ามาอยู่ในบ้านพักคนชราบางแค 1 บางแค 2

มีนักข่าวมาสัมภาษณ์คนแก่ที่บ้านพักคนชรา ท่านทั้งหลายลองนึกภาพ หลิงชรา ผมหาวโพลน นัยตาที่ฝ้าฟาง หน้างเหี่ยวย่น ลั่น ยักเย้ยย่น ให้สัมภาษณ์ทั้งน้ำตาด้วยเสียงสะอื้นว่า “เขาไม่รักฉันแล้ว ไม่เคยคิดว่าฉันเป็นแม่เขา เขาไม่เคยคิดจะเห็นใจใยดีฉันเลย” ให้สัมภาษณ์ไปน้ำตาก็ไหลไป

มันเป็นเรื่องที่น่าเศร้าสำหรับมนุษยชาติจริง ๆ ที่คน ๆ หนึ่งที่ทุ่มเททำทุกอย่างเพื่อลูก แต่ผลที่ได้รับตอบแทนต้องมาอยู่ที่บ้านพักคนชรา มันไม่น่าเป็นไปได้ในสังคมไทย แต่มันก็เป็นไปแล้ว แต่ถ้าเทียบกับฝรั่งต่างชาติ คนไทยนี่ยิ่งโชคดีกว่ามาก เขาเล่าให้ฟังว่า คนแก่ฝรั่งต่างชาติ เวลาแก่ จะน่าสงสารมาก เพราะเป็นการแก่แบบแห้งแล้ง โดดเดี่ยว อ่างว้าง คนไทยอย่างไรก็ยังคมีคำสอนเรื่องความกตัญญู

การบรรยายในวันนี้ต้องการชี้ให้เห็นว่า ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลกก็คือ แม่เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสร้างโลก เพราะฉะนั้น ถ้าแม่อยากจะให้ลูกเป็นอย่างไร แม่ก็จงเป็นอย่างนั้น โลกทั้ง

โลกก็อยู่ในกำมือของแม่อยู่แล้ว แม่เป็นผู้ที่ได้เปรียบทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะมีความใกล้ชิดลูกมากกว่าพ่อ ทหารไปรบในสงครามถูกอาวุธได้รับบาดเจ็บสาหัส ก่อนจะตาย ทั้ง ๆ ที่เป็นนักรบเข้มแข็ง กล้าหาญ ยัง คร่ำครวญก่อนตายว่า “แม่จ๋า...ช่วยลูกด้วย ลูกเจ็บเหลือเกิน” มันเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใต้สำนึก สายเลือด แห่งความผูกพันระหว่างแม่กับลูก สำหรับวันนี้ก็พอสมควรแก่เวลา ขอให้นักรบปฏิบัติทุกท่านตั้งสติคือตัวรู้ ไว้ที่ดวงตาทั้ง 2 ข้าง ลืมตาช้า ๆ ออกจากสมาธิ

กองบรรณาธิการ

เบญจมาศ กาญจนวิโรจน์ สาโรจน์ ศิริศันสนียกุล วิรัตน์ วาณิชศรีรัตนานา สาวิตรี จันทรานุกรักษ์

ธงชัย สุวรรณสิขณณ์ อนันต์ ผลเพิ่ม

ถอดเทพโดย ลัดดา วังศิลาบัตร

พิมพ์โดย ทิวาวรรณ จัยทัฬห

ตรวจทานและแก้ไขโดย อาจารย์ชัชวาลย์ ชิงชัย

คณะทำงาน

สุรีย์พร แสงหิรัญ สิริวัฒนา จิตตรีพล ลัดดา วังศิลาบัตร ฉวีวรรณ รัตนเรืองศรี

และชมรมพุทธศาสน์ มก.

คณะที่ปรึกษา

สุพจน์ ทองนพคุณ สุเชาว์น พลอยชุม เสริมสุข ลีวลม พรรณวิภา เอื้อสุนทรวัฒนา อรอนงค์ นัยวิกุล

สุวัฒน์ เกียรติเสวี เจริญศักดิ์ ไรจนฤทธิ์พิเชษฐ์